

Henk Lammers: Een slechte pers

Wie Nederlands geeft, is nooit om vijf uur klaar. Ik bedoel hier niet dat er altijd wel een stapel correctiewerk ligt te wachten maar het eeuwige geklaag over de teloorgang van het Nederlands en de kwalijke rol die het onderwijs daarbij speelt. Vooral op feestjes, bruiloften en partijen is dat hinderlijk. Op zulke bijeenkomsten is het sowieso altijd even afwachten of het wel leuk wordt. En als je dan net bedacht hebt dat het inderdaad gezellig is, dan komt er in je vrije tijd weer iemand aan je kop zeuren over de jeugd van tegenwoordig die niet meer kan spellen. Dat is natuurlijk de schuld van hun slechte leraren. 'Want,' zo weet een ontevreden vader mij te vertellen, 'onze Geert is heus niet dom'. Nee, Geert misschien niet.

Dat zulke mensen niet beter weten, is niet goed maar er gelden verzachtende omstandigheden als ze *de Volkskrant* lezen. In dat geval kunnen ze ook nauwelijks beter weten want in die krant wordt wel op een heel curieuze manier over het onderwijs in het Nederlands geschreven. Ik geef een paar voorbeelden.

Op 9 januari 1991 staat in de rubriek Open Forum een bijdrage van A. Braet, voorzitter van de CVEN. Dat stuk gaat over de kwestie hoe je in de beperkte tijd die er voor Nederlands op het rooster staat goed taalvaardigheidsonderwijs kunt geven als je ook nog aandacht aan literatuur wilt besteden. Braet koos als titel voor zijn bijdrage 'Het werkelijke probleem in het taalvaardigheidsonderwijs', een vlag die de lading dekt. Maar wat hoor ik van Braet? De redactie van *de Volkskrant* heeft aan zijn stuk een inleiding toegevoegd waarin de zin voorkomt 'Het werkelijke probleem is de belabberde taalvaardigheid' en de titel veranderd in 'Taalvaardigheid is het grote probleem in het onderwijs'. Een subtiele maar belangrijke wijziging. Het probleem is niet langer hoe je in een beperkt

aantal uren verschillende onderdelen van het vak goed kunt geven maar de taalvaardigheid van de leerlingen. En hoe komt het dat die zo belabberd is? Ik denk dat de vader van Geert het antwoord al weet.

Op de voorpagina van *de Volkskrant* van 14 november worden de lezers uitgenodigd mee te doen aan de voorronde van 'Het Groot Dictee der Nederlandse Taal'. Dat gebeurt met de volgende wervende tekst. 'Als je maar slim was donderde het niet of je taalfouten maakte. Spellenspel – dat hoefde niet in de jaren zeventig. Bejje gek. De hoogmogendheden in het onderwijs hadden in hun almachtige wijsheid besloten dat het aankwam op andere vaardigheden. Nu zit half Nederland met de gebakken peren. De erfenis van de kreupele stam plus t grijnst je tegemoet in etalages, in onze brievenbus...'

Ik kan de dames en heren van *de Volkskrant* melden dat je nog steeds taalfouten mag maken als je slim bent. Zo ken ik een dyslectische advocaat die fouten bij de vleet maakt – en dat gaat nog wel wat verder dan een verkeerde toepassing van de stam plus t – maar die desalniettemin heel succesvol is omdat hij gewoon slim is en die slimheid ook heeft gebruikt om een goede secretaresse in dienst te nemen.

Op 7 november 1992 meldt *de Volkskrant*: 'In Finland leren kinderen het beste lezen, Nederland bungelt ergens onderaan'. Dat blijkt uit een IEA *Reading Literacy Study* waarbij in 32 landen taalttests werden afgenomen aan negen- en veertienjarigen. Bij de negenjarigen komt Nederland op de 21ste plaats, bij de veertienjarigen op de 19de. Het was maar een klein berichtje maar ik heb er lang over nagedacht. Ten eerste heb ik over die getallen zitten peinen. Als er 32 landen meedoen en Nederland staat op de 21ste en de 19de plaats, is dan de formulering 'Nederland bungelt ergens onderaan', wel een adequate samenvatting? Ten tweede zou ik wel eens willen weten hoeveel allochtone leerlingen er in Finland zijn. Ten derde vraag ik me af of in Finland ook een op de vier middelbare scholen bij een fusie betrokken is en of ze daar ook voortdurend vergaderen over 'Weer samen naar school', het formatie-budgetsysteem of de basisvorming.

En ten slotte, taalonderwijs is meer dan leren

lezen. In groep 8 wordt aan taal gemiddeld bijna zeven uur per week besteed; anderhalf uur aan begrijpend en technisch lezen, de resterende vijf en een half uur aan schrijven, spreken, luisteren, ontleden, taalbeschouwing, spelling, drama en taalexpressie. De precieze cijfers staan in Zwarts & Rijlaarsdam (1991, p. 125) waar we ook kunnen lezen dat aan interpunctie en spelling – die 'kreupele stam plus t' – bijna anderhalf uur per week wordt besteed. Ik weet niet of de vader van Geert zich dat realiseert. Ik denk eerlijk gezegd dat hij na het lezen van dit berichtje alleen onthoudt dat 'het' taalonderwijs niet deugt. De redacteurs van de *Volkskrant* zullen hem in ieder geval niet op een ander idee brengen.

Het is niet terecht en niet leuk dat leerkrachten Nederlands zo'n slechte pers krijgen. Maar zolang de pers nog zo slecht is, hoeven we ons dat niet al te veel aan te trekken.

Literatuur

Zwarts, M. & G. Rijlaarsdam (red.), *Verantwoording van de taalpeiling einde basisonderwijs 1988*. Arnhem, CITO, 1991. PPON-rapport nr. 6.

Piet-Hein van de Ven

Naar aanleiding van uw schrijven

In Moer verschenen recentelijk van de hand van Claar van den Biggelaar en Catherine Milo & Heleen Vellekoop twee bijdragen over het schrijfonderwijs. In de hierin gepresenteerde lessenreeksen worden vanzelfsprekend niet alle problemen opgelost die het schrijfonderwijs met zich meebrengt. In de volgende bijdrage betoogt Piet-Hein van de Ven dat deze problemen gedeeltelijk samenhangen met de theoretische basis van beide lessenreeksen, het model van Flower & Hayes. Aan de hand van een bespreking van de lessenreeksen formuleert hij zijn kritiek op de geldigheid van het model en op de eraan gekoppelde didactiek.

Laura

De leraar Nederlands kwam binnen. Hij had een stapel papier in de hand. Plotseling voelde Laura vlinders in haar buik. De opstellen, zeker al nagekeken. Jezus, haar hele dag verpest. Of zou het deze keer eens meevallen?

'Ik begin maar eens met het voorlezen van Maaikes tekst. Dan hoort de rest van jullie hoe het ook kan. Vergelijk het dadelijk maar eens met je eigen produkt'.

Laura hoorde nauwelijks wat er werd voorgelezen. Ze zat vooraan en meende haar eigen opstel ergens bovenop de stapel papier te zien liggen. Dat was toch haar handschrift? Kon ze een cijfer ontdekken? De leraar pakte de stapel. Nu kon ze het zien, het lag bovenop. Dus niet alfabetisch. Een goed teken? Wat? Gaat hij dat van mij ook voorlezen? Wat zei hij nou: 'Hier een heel andere tekst' 't Is dus weer eens pet. Trommels in de hartstreek. Lullig hoor, zomaar je tekst voorlezen. Hij las het maar stom voor. Vast en zeker weer pet. Dadelijk word ik weer eens afgekraakt. Hè wat? Origineel? een 7? Waar heb ik dat aan te danken?